

Selgitus ettevõtja liigi (suuruse) määramiseks

Tegevuse [Rakendusuringute toetamine nutika spetsialiseerumise kasvualdkondades](#) saab toetuse taotleja olla Eesti äriregistrisse kantud eraõiguslik juriidiline isik või äriühing, kes on ennast liigitanud, kas väikeettevõtjaks, keskmise suurusega ettevõtjaks või suurettevõtjaks.

Nimetatud tegevuses sõltub antava riigiabi või vähese tähtsusega abi (VTA) määr ettevõtja liigist.

Riigiabi või VTA taotlemisel tehakse ettevõtja liik kindlaks juriidilise isiku või äriühingu töötajate arvu ja rahaliste summade järgi.

1. Ettevõtjate liigitus

Vastavalt [Euroopa Komisjoni määrusele nr 651/2014](#) Lisale I on ettevõtjate liigid järgmised:

- 1) Väikeettevõtja
 - vähem kui 50 töötajat ja
 - aastakäive ei ole suurem kui 10 miljonit eurot **või** bilansimaht aasta lõpu seisuga ei ületa 10 miljonit eurot;
- 2) keskmise suurusega ettevõtja
 - vähem kui 250 töötajat ja
 - aastakäive ei ole suurem kui 50 miljonit eurot **või** bilansimaht aasta lõpu seisuga ei ületa 43 miljonit eurot;
- 3) suurettevõtja - ettevõtja, kes ei vasta eelnevalt toodud kriteeriumitele.

Töötajate arvuga seotud piirmäära järgimine on kohustuslik.

Käibe ja bilansimahu osas ei ole vaja järgida mõlemat finantsnäitajat, vaid piisab ühest. Ettevõtte võib ise valida endale soodsama variandi ning üht piirmäära tohib ületada, ilma et staatus kaotataks (näiteks bilansimahu näitaja ületab piirmäära kuid aastakäive jääb piirmäära sisse). Aastakäibest peab välja jätma käibemaksu ja muud kaudsed maksud.

2. Ettevõtja liigitamisel aluseks võetavad andmed

Vastavalt [Euroopa Komisjoni määrusele nr 651/2014](#) Lisale I **kasutatakse töötajate arvu ja rahaliste summade arvutamiseks viimase heakskiidetud aruandeperioodi andmeid ning need arvutatakse aastapõhiselt**. Majandusaasta pikkus on seadusega (RPS § 13) määratud, see on 12 kuud. Konkreetne aruandeperiood (majandusaasta algus ja lõpp) määratakse ettevõtte põhikirjas.

Autonoomse ettevõtja puhul tehakse andmed, sealhulgas töötajate arv, kindlaks üksnes selle ettevõtja raamatupidamisaruannete põhjal.

Partnerettevõtjaid või sidusettevõtjaid omava ettevõtja andmed, sealhulgas töötajate arv, tehakse kindlaks ettevõtja raamatupidamisaruannete ja muude andmete põhjal või kui on olemas ettevõtja konsolideeritud aruanded või nende ettevõtjate konsolideeritud aruanded, millega ettevõtja on konsolideeritud, siis kõnealuste aruannete põhjal.

Kui tegemist ei ole autonoomse ettevõtjaga, tuleb ettevõtja liigi määramisel arvesse võtta ka seotud ettevõtte ja/või partnerettevõtte andmed:

- ettevõtte andmetele tuleb liita 100% tütar- või emaettevõtte (seotud ettevõtte) andmed;
- kui ettevõttega seotud ettevõttel on omakorda seotud ettevõtteid, siis nende andmed tuleb ka 100% arvesse võtta;
- kui ettevõttega seotud ettevõttel on partnerettevõtteid, siis tuleb seotud ettevõtte andmetele liita ka tema partneri andmed vastavalt osalusele;
- kui ettevõttel on partnerettevõtteid tuleb lisada vastavalt osaluse suurusele ka partnerettevõtte andmed (osalus 25-50%, omatavate aktsiate või hääleõiguste protsendimäär, olenevalt sellest, kumb neist on suurem);
- kui partnerettevõttel on omakorda seotud ettevõtteid (osalus >50%), tuleb eelnevalt partnerettevõtte ja temaga seotud ettevõtte andmed liita;
- partnerettevõtte partnerettevõtete andmeid arvutuses arvesse võtta ei tule.

Ettevõtja liigi määramisel tuleb lisaks vaatlusalusele ettevõttele arvestada ka partnerettevõtete töötajate arvu ja finantsandmeid, lisades need kapitaliosaluse või hääleõiguste protsendiga (kui erinevad, siis neist kahest suurem) samas proportsioonis.

Arvestada tuleb veel järgnevaga:

- ettevõtted, millel on mõni eelpooltoodud suhetest läbi ühe või mitme teise ettevõtte, loetakse samuti seotuks;
- ettevõtted, millel on üks või mitu eelpooltoodud suhet füüsilise isiku või ühiselt tegutseva füüsiliste isikute rühma kaudu, loetakse samuti seotud ettevõteteks, kui nende tegevus või osa tegevusest toimub tootmisahelas vahetult asjaomase turu ees või järel asuva toote või teenuse turul.

Tüüpiline näide seotud ettevõtetest on täielikult teise omanduses olev tütaretevõtte.

Äsja asutatud ettevõtjate puhul, mille raamatupidamisaruandeid ei ole veel heaks kiidetud, saadakse kasutatavad andmed majandusaasta käigus heas usus koostatud hinnanguliste näitajate alusel.

3. Ettevõtja liigitamisel aluseks võetav võrdlusperiood

Ettevõtja liiki kontrollitakse abi andmisel (ettevõtja peab vastama vastava liigi tingimustele viimase kahe järjestikuse aasta jooksul), mitte abi saamise ajal.

Vastavalt [Euroopa Komisjoni määrusele nr 651/2014](#) Lisa I artikli 4 punktile 2, kui ettevõtja leiab kontode sulgemise kuupäeval, et ta on aasta jooksul ületanud või langenud allapoole artiklis 2 sätestatud töötajate arvu või rahalisi künniseid, **toob see kaasa keskmise suurusega, väikese või mikroettevõtja staatuse kaotuse, kui künniseid ületatakse kahel järjestikusel arvestusperioodil.**

Näited erinevate juhtumite kohta ja ettevõtja liigi kujunemise kohta taotluse esitamisel on toodud järgnevas tabelis:

Juhtum nr	N (esimene vaatlusaasta, näiteks 2018) ¹	N – 1 (2017)	N – 2 (2016)	Ettevõtja liik taotluse esitamisel
1	keskmise suurusega ettevõtja	suurettevõtja	suurettevõtja	suurettevõtja
2	keskmise suurusega ettevõtja	keskmise suurusega ettevõtja	suurettevõtja	keskmise suurusega ettevõtja
3	väikeettevõtja	suurettevõtja	väikeettevõtja	väikeettevõtja
4	keskmise suurusega ettevõtja	suurettevõtja	keskmise suurusega ettevõtja	keskmise suurusega ettevõtja
5	suurettevõtja	keskmise suurusega ettevõtja	keskmise suurusega ettevõtja	keskmise suurusega ettevõtja
6	suurettevõtja	suurettevõtja	väikeettevõtja	suurettevõtja
7	suurettevõtja	keskmise suurusega ettevõtja	suurettevõtja	suurettevõtja
8	suurettevõtja	suurettevõtja	suurettevõtja	suurettevõtja

Näitena toome ka juhtumi 5 kirjelduse: kui ettevõtte esitab taotluse 2019. aastal², siis hindame ettevõtet tema 2018. aasta heaks kiidetud majandusaasta aruandes toodud andmete alusel. Aruandest selgub, et ettevõtte on suurettevõtte (töötajate arv on 270). Samal ajal hindame ka üleeelmise, 2017. aasta andmeid (need olemas 2018. a majandusaasta aruandes). Kui selgub, et 2017. aastal oli ettevõtte keskmise suurusega ettevõtja, siis peab veel vaatama ka 2016. aasta andmeid. Kui ka sealsete andmete järgi on ettevõtja keskmise suurusega, siis on ettevõtja liik keskmise suurusega ettevõtja ka taotluse esitamisel.

Toetuse saaja ei pea abi tagasi maksma, kui ta kaotab

abi andmise ajal staatuse, mille alusel talle abi määrati st abi määr ei muutu kui ettevõtja staatus muutub abi andmise ajal (väikeettevõtjast saab keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja jne.).

Juhul, kui taotleja andmed lähevad ühel aastal näiteks väikeettevõtja liigi piiridest välja (muutub keskmise suurusega ettevõtjaks), siis ei tähenda see kohe olukorra muutumist. **Järgneva aastal säilitab ettevõtja veel väikeettevõtja staatuse, kuid kaotab selle siis, kui sama juhtub ka teist aastat järjest.** Samas võib ettevõtte saada keskmise suurusega ettevõtja staatuse, kui ta oli varem suur ettevõtte, kuid tema näitajad langesid ülemmäärdest allapoole ja jäid sinna kaheks järjestikuseks aruandeperioodiks (eespool toodud juhtum 5).

¹ Viimane heakskiidetud aruandeperiood.

² Taotlus on esitatud peale 2018.a majandusaasta aruande heakskiitmist

4. Kokkuvõtvalt ettevõtte liigi määramise kohta

- 4.1. Ettevõtte liik abi andmisel tehakse kindlaks **taotluse esitamisele eelneva vähemalt kahe heakskiidetud majandusaasta aruannete aluse**. Kui taotlejal on seotud- ja või partnerettevõtteid, siis andmete saamiseks kasutada võimalusel konsolideeritud majandusaasta aruandeid.
- 4.2. Kui ettevõtja staatus muutub abi andmise ajal, ei pea toetuse saaja abi tagasi maksma (abi andmise hetkel kindlaks tehtud abi saaja staatus ei mõjuta abi määra projekti abikõlblikkuse perioodil).
- 4.3. Autonoomse ettevõtte korral tuleb kontrollimisel, kas ettevõtte vastab eelpooltoodud kriteeriumitele, arvestada ainult vaatlusaluse ettevõtte enda töötajate arvu ja aastaaruannete finantsnäitajaid.
- 4.4. Äsja asutatud ettevõtjate puhul, mille raamatupidamisaruandeid ei ole veel heaks kiidetud, saadakse kasutatavad andmed majandusaasta käigus heas usus koostatud hinnanguliste näitajate alusel.
- 4.5. **Kui ettevõttel on seotud ettevõtteid, siis tuleb ettevõtja liigi kontrollimisel lisada tema töötajate arvule ja finantsandmetele ka seotud ettevõtete andmed 100% ulatuses**. Seotud ettevõtted omavad tihti konsolideeritud finantsaruandeid ja sellisel juhul saab kasutada sealseid andmeid.
- 4.6. **Kui seotud ettevõtte on omakorda seotud teiste ettevõtetega jne., siis peab kõigi nende andmed lisama vaatlusaluse ettevõtte omadele**. Vaatluse alla tuleb sellisel juhul võtta KÕIK seotud ettevõtted ja seda kuni füüsilise isikuni välja. Partnerettevõtete andmeid enam aluseks ei võeta.

Näide 1: vaatlusalune ettevõtte A omab 51%-st osalust C-s ja 100%-st osalust D-s, samas kui B omab 60%-st osalust A-s.

Kuna osalus kõigil juhtudel on üle 50%, võetakse töötajate arvu ja finantsnäitajatega seotud andmete arvutamiseks arvesse kõigi nelja ettevõtte kõik andmed.

$$\text{KOKKU} = 100\% \text{ A} + 100\% \text{ B} + 100\% \text{ C} + 100\% \text{ D};$$

Näide 2: Vaatlusaluses ettevõttes A-s omab ettevõtte B 60% osalust. Ettevõttes B omab ettevõtte C 32%-st ja D 25%-st osalust (ettevõtte B partnerettevõtted): Seega: A ja B on seotud, B ja C on partnerid, B ja D on partnerid.

Vaatlusaluse töötajate arvuga seotud andmete ja finantsandmete arvutamiseks lisatakse ettevõtte A andmetele 100% ettevõtte B andmetest ning 32% ettevõtte C andmetest ja 25% ettevõtte D andmetest.

$$\text{KOKKU} = 100\% \text{ A} + 100\% \text{ B} + 32\% \text{ C} + 25\% \text{ D};$$

Näide 2: Vaatlusalusel ettevõttel A on kolm omanikku B, C ja D. Igal ühel neil on 20% osalus A-s ja nad on omavahel seotud moodustades koos seotud ettevõtete grupi: B-l on 70% osalus C-s ja C-l on 60% osalus D-s.

Kuna omavahel seotud B, C ja D omavad A-s kokku 60%, siis on kõik need 4 ettevõtet on omavahel seotud (B, C ja D osalust tuleb nende omavahelise seotuse tõttu A-s koos vaadata):

$$\text{KOKKU} = 100\% \text{ A} + 100\% \text{ B} + 100\% \text{ C} + 100\% \text{ D}.$$

4.7. Kui ettevõttel on partnerettevõtteid, siis peab ettevõtja vastavuse kontrollimisel lisama tema töötajate arvule ja finantsandmetele veel ka partnerite omad.

Partnerite andmed tuleb lisada proportsioonis osaluse või hääleõiguste protsendiga (suurem neist kahest), mida partnerid omavad kas selles ettevõttes või see ettevõtte omab partnerites. Kui on mitu partnerettevõtet, siis tuleb taoline arvestus teha iga partneri suhtes. Partneri partnerite andmeid ei pea arvestama. Kui aga seotud ettevõttel on partnerettevõtteid, tuleb nende ka nende näitajad partnerettevõtete andmetena lisada.

Näiteks kui ettevõttel on 30% osalus teises ettevõttes, siis peab lisama 30% selle teise töötajate arvust ja käibest või bilansimahust vaatlusaluse ettevõtte omadele.

Täpsemalt saab VKEde määratluse ja erinevate näidete kohta lugeda Rahandusministeeriumi [riigiabi kodulehel](#) (vt Riigiabi materjalid) asuvast VKE määramise juhendist.